

ιδέα

ιδέα, η, ουσ. [< αρχ. ιδέα], η ιδέα. **1.** η υπόνοια, η υποψία που δημιουργείται σε κάποιον, χωρίς να είναι σίγουρος για την εγκυρότητά της: «έχω την ιδέα πως κάποιος μας παρακολουθεί». **2.** η γνώμη, η άποψη, η κρίση για κάποιον ή για κάτι: «ποια είναι η ιδέα σου γι' αυτόν τον άνθρωπο; || ποια είναι η ιδέα σου γι' αυτό το βιβλίο;». **3.** η λύση που προτείνεται, το σχέδιο: «από ιδέες έχω μπόλικες, τα χρήματα μου λείπουν για να τις πραγματοποιήσω!». **4.** ως επιφών. **ιδέα!** λέγεται με την έννοια πως ξαφνικά σκέφτηκα κάποια φωτεινή, κάποια λαμπρή ιδέα: «ξέρει κανείς να μας πει πώς θα βγούμε απ' αυτή τη δύσκολη κατάσταση; -Ιδέα!». (Ακολουθούν 41 φρ.)·

- αλλάζω ιδέες, αλλάζω πολιτικές πεποιθήσεις: «παρ' όλα τα βασανιστήρια, δεν μπόρεσαν να του κάνουν ν' αλλάξει ιδέες»·

- δεν έχει ιδέα για το νερό που κύλησε στ' αυλάκι, έχει πλήρη άγνοια για τον τρόπο και τη δυσκολία με την οποία εξελίχθηκε κάποια δουλειά ή υπόθεση: «τώρα βλέπει τη δουλειά τελειωμένη και χαίρεται, αλλά δεν έχει ιδέα για το νερό που κύλησε στ' αυλάκι»·

- δεν έχει ιδέα για το φόνο, βλ. φρ. δεν ξέρει τίποτα για το φόνο, λ. φόνος·

- δεν έχει ιδέα πού πάν' τα τέσσερα, είναι εντελώς ανίδεος, εντελώς άσχετος με μια υπόθεση, με μια δουλειά ή τέχνη: «μη ρωτήσεις τον τάδε να σου πει πώς έγιναν τα πράγματα, γιατί δεν έχει ιδέα πού παν' τα τέσσερα || δεν ξαναπάω τ' αυτοκίνητό μου στον τάδε μηχανικό, γιατί δεν έχει ιδέα πού πάν' τα τέσσερα»·

- δεν έχω ιδέα ή ιδέα δεν έχω, δε γνωρίζω, δεν ξέρω τίποτα, αγνώω εντελώς, είμαι απληροφόρητος: «δεν έχω ιδέα πώς έγιναν τα πράγματα». Πολλές φορές, για περισσότερη έμφαση, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το την παραμικρή·

- δίνω μια ιδέα, περιγράφω άτομο, κατάσταση ή αντικείμενο σε γενικές γραμμές για να σχηματίσει κάποιος μια γνώμη, μια άποψη, προτείνω ένα τρόπο σκέψης ή δράσης: «μ' αυτά που σου είπα πιστεύω να σου 'δωσα μια ιδέα γι' αυτόν τον άνθρωπο || μου 'δωσε μια ιδέα πώς συμπεριφέρονται σ' αυτές τις περιπτώσεις, και τα 'βγαλα πέρα, αλλιώς ακόμα θα πάλευα»· βλ. κ. φρ. ρίχνω μια ιδέα·

- είμαι της ιδέας, έχω τη γνώμη, προτείνω: «απ' τη στιγμή που αγρίεψαν τα πράγματα, είμαι της ιδέας να φύγουμε»·

- είναι όλο(ς) ιδέα, δεν έχει καμιά σοβαρότητα, πρόκειται για άνθρωπο κενό: «μην τον παίρνεις στα σοβαρά, γιατί είναι όλος ιδέα»·

- είναι όλο(ς) ιδέα για τον εαυτό του, βλ. φρ. έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του·

- είναι όλο(ς) ιδέα και κακό, βλ. φρ. έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του·

- είναι όλο(ς) φιγούρα και ιδέα ή είναι μόνο φιγούρα και ιδέα, βλ. λ. [φιγούρα](#)·

- έμμονη ιδέα, σκέψη ή παράσταση, που είναι συνεχώς μέσα στο μυαλό μας, που μας απασχολεί μονίμως: «έχει έμμονη ιδέα πως τον απατάει η γυναίκα του και πάει να τρελαθεί ο άνθρωπος || του κόλλησε έμμονη ιδέα πως θα κερδίσει στο Τζόκερ και παίζει εκεί όλα του τα λεφτά»·

- έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του, υπερεκτιμάει τον εαυτό του, έχει την εντύπωση πως είναι μεγάλος και τρανός, πως είναι μοναδικός: «απ' τη μέρα που κέρδισε κι αυτός πέντε παράδες, έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του»·

- έχω μια (φαινή) ιδέα, έχω μια γνώμη που ίσως αποδειχτεί σωτήρια: «έχω μια ιδέα που ίσως μας βγάλει απ' το πρόβλημα που μας βασανίζει || έχω μια φαινή ιδέα, που σίγουρα θα μας γλιτώσει»·

- έχω την ιδέα, έχω την εντύπωση, νομίζω, υποθέτω, χωρίς όμως να είμαι σίγουρος: «έχω την ιδέα πως είναι καλός άνθρωπος || έχω την ιδέα πως κάποιος μας παρακολουθεί»·
- η Μεγάλη Ιδέα, η ιδεολογία και το σύνολο των ενεργειών που κυριάρχησε στον ελληνικό κόσμο κατά τον 19ο και 20ο αιώνα για την απελευθέρωση όλων των ελληνικών εδαφών και τη δημιουργία μεγάλου ελληνικού κράτους με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη, ο μεγαλοϊδεατισμός: «η Μικρασιατική Καταστροφή υπήρξε και ο τάφος της Μεγάλης Ιδέας»·
- ιδέα σου! **α.** γνώμη σου, που όμως είναι ή θα αποδειχθεί στην πορεία λανθασμένη: «αν είχα κι εγώ μερικά λεφτουδάκια, θα μπορούσα να στήσω μια δουλειά. -Ιδέα σου!». **β.** καθησυχαστική απάντηση σε κάποιον που υποστηρίζει ότι είδε, ή άκουσε κάτι ή σε κάποιον που εκφράζει ένα φόβο του ότι τίποτε δε συμβαίνει: «μου φαίνεται ότι ακούω βήματα στο διάδρομο. -Ιδέα σου!»·
- κατεβάζω ιδέες, είμαι επινοητικός: «όποια δυσκολία κι αν του τύχει, την ξεπερνάει αμέσως, γιατί κατεβάζει ιδέες». (Λαϊκό τραγούδι: *μ' αρέσει να γλεντώ, γιατί περνώ στιγμές ωραίες και κατεβάζω στη στιγμή όνειρα και ιδέες*)·
- μαζεύω ιδέες, συγκεντρώνω διάφορες γνώμες για κάτι που θέλω να κάνω ή για κάτι που με ενδιαφέρει: «θέλει να κάνει μια νέα επιχείρηση και μαζεύει ιδέες απ' τους φίλους του». (Λαϊκό τραγούδι: *ο Πρετεντέρης γύριζε μες τις παλιοπαρέες για το καινούριο σήριαλ εμάζευε ιδέες*)·
- μεγάλη ιδέα, **α.** φιλόδοξο σχέδιο: «συνέλαβα μια μεγάλη ιδέα και τώρα προσπαθώ να βρω χρηματοδότη για να την προχωρήσω». **β.** ουτοπία, φιλοδοξία καταδικασμένη να μην πραγματοποιηθεί: «προσπάθησε να κάνει το μαγαζάκι του εργοστάσιο, αλλά γρήγορα κατάλαβε πως ήταν μεγάλη ιδέα κι άραξε στα κυβικά του»·
- μια ιδέα, **α.** ασήμαντη ποσότητα: «βάλε μου μια ιδέα γάλα στο νεσ καφέ μου». **β.** ελάχιστα: «θέλει μια ιδέα ακόμα για ν' ακουμπήσει με τ' άλλο»·
- μια ιδέα είναι όλα ή όλα είναι μια ιδέα, έκφραση με την οποία προσπαθούμε να μειώσουμε την πραγματικότητα, επειδή συνήθως δεν μπορούμε να τη ζήσουμε ή να την πραγματοποιήσουμε: «αν είχα λεφτά, θα σου 'λεγα πώς θα ζούσα! -Μια ιδέα είναι όλα || θα 'βαζα το καπέλο μου στραβά, αν είχα κι εγώ αυτή την εργοστασιάρα. -Όλα είναι μια ιδέα». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *έλα μωρέ* ή το *σιγά μωρέ*·
- μου έδωσε την ιδέα (κάποιος), μου έδωσε την εντύπωση, μου φάνηκε: «με την πρώτη ματιά που του έριξα, μου έδωσε την ιδέα πως ήταν σοβαρός άνθρωπος || με τα λεγόμενά του μου έδωσε την ιδέα ενός μορφωμένου ανθρώπου»·
- μου καρφώθηκε η ιδέα, μου έγινε έμμονη σκέψη κάτι: «μου καρφώθηκε η ιδέα πως η γυναίκα μου με απατά || μου καρφώθηκε η ιδέα να κάνω ένα μεγάλο ταξίδι στη Νότιο Αμερική»·
- μου κατέβηκε μια ιδέα, βλ. φρ. μου 'ρθε μια ιδέα·
- μου μπήκε η ιδέα, βλ. φρ. μου καρφώθηκε η ιδέα·
- μου πέρασε η ιδέα, **α.** σκέφτηκα, φαντάστηκα κάτι: «δε σε ειδοποίησα, γιατί μου πέρασε η ιδέα πως ήσουν ενήμερος». **β.** υποπεύτηκα: «κάποια στιγμή μου πέρασε η ιδέα πως ο τάδε κρυβόταν πίσω απ' τον εκβιασμό»·
- μου 'ρθε η ιδέα να..., σκέφτηκα να...: «μια κι ήμουν μονάχος, μου 'ρθε η ιδέα να σου τηλεφωνήσω»·
- μου 'ρθε μια ιδέα, σκέφτηκα κάτι: «κι εκεί που δεν ήξερα πώς να περάσω την ώρα μου, μου 'ρθε μια ιδέα και την καταβρήκα». (Λαϊκό τραγούδι: *του 'ρθε μια ιδέα, κάπου να τη στήσει, όποιος κι αν περάσει τσιγάρο να ζητήσει*)·
- παίρνω μια ιδέα, **α.** σχηματίζω γνώμη, άποψη για κάποιο άτομο, κατάσταση ή αντικείμενο, ύστερα από βιαστική αυτοψία ή προσωπική βιαστική ενασχόληση: «ανταλλάξαμε μερικές κουβέντες και πήρα μια ιδέα τι σόι

άνθρωπος είναι || πετάχτηκα για λίγο στον τόπο του επεισοδίου για να πάρω μια ιδέα της κατάστασης». **β.** γεύομαι ελάχιστη ποσότητα από φαγητό, ιδίως για να καταλάβω την ποιότητά του ή τη γεύση του: «κάθε τόσο έπαιρνε και μια ιδέα απ' την κατσαρόλα για να καταλάβει αν ήθελε κι άλλο αλάτι».

- παλιές ιδέες, βλ. φρ. σκουριασμένες ιδέες.

- προχωρημένες ιδέες, οι πρωτοποριακές, οι προοδευτικές: «όλοι οι νέοι θέλουν να κάνουν παρέα μαζί του, γιατί τους κάνουν εντύπωση οι προχωρημένες ιδέες του».

- ρίχνω μια ιδέα, θέτω μια σκέψη μου υπό συζήτηση, λέω την προσωπική μου άποψη, προτείνω κάτι: «για ρίξε κι εσύ μια ιδέα, γιατί το δικό μου μυαλό έχει σταματήσει».

- σκουριασμένες ιδέες, οι παλιομοδίτικες, οι απαρχαιωμένες αντιλήψεις: «δεν μπορεί να συνεννοηθεί πια με τους γονείς του, γιατί έχουν σκουριασμένες ιδέες και διαρκώς τσακώνονται».

- τι ιδέα έχεις για..., ποια είναι η γνώμη σου, η άποψή σου για...: «τι ιδέα έχεις γι' αυτόν τον άνθρωπο; || για πες μου, τι ιδέα έχεις γι' αυτό το βιβλίο;».

- τον βάζω σε ιδέες, τον κάνω να υποψιαστεί κάτι, ιδίως κακό: «τον έβαλε σε ιδέες πως τον απατάει η γυναίκα του και πάει να τρελαθεί ο άνθρωπος». βλ. και φρ. του βάζω την ιδέα.

- του βάζω ιδέες, βλ. φρ. τον βάζω σε ιδέες.

- του βάζω ιδέες στο κεφάλι, βλ. φρ. τον βάζω σε ιδέες.

- του βάζω την ιδέα να..., τον κάνω να σκεφτεί, να επιδιώξει κάτι με οποιονδήποτε τρόπο, θεμιτό ή αθέμιτο: «του 'βαλα την ιδέα ν' αγοράσει αυτοκίνητο και δεν τον πιάνει ο ύπνος || από το πες πες του 'βαλα την ιδέα να του κάνει μήνυση». βλ. και φρ. τον βάζω σε ιδέες.

- φρέσκες ιδέες, που έχουν πρωτοτυπία, που είναι νεωτεριστικές: «για να πάει μπροστά η επιχείρηση, χρειάζονται φρέσκες ιδέες».

- χάνω πάσα ιδέα (για κάποιον ή για κάτι), παύω να εκτιμώ κάποιον ή κάτι, απογοητεύομαι: «έχασα πάσα ιδέα για σένα, γιατί δεν περίμενα να κάνεις τέτοια ανοησία || μου φαινόταν καλό αυτοκίνητο, αλλά, όταν το οδήγησα, έχασα πάσα, ιδέα γιατί αντιλήφθηκα πως κοσκινίζει». Πολλές φορές, χάριν αστεϊσμού λέγεται χάνω πάσα βιόλα.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας